

Menukaart voedseducatie Gemeente Westland

Iedereen voedselwijs!

Wilt u als school, leerkracht of pedagogisch medewerker aan de slag met voedseducatie? Hier vindt u meer informatie over de thema's en het aanbod van activiteiten in de Gemeente Westland

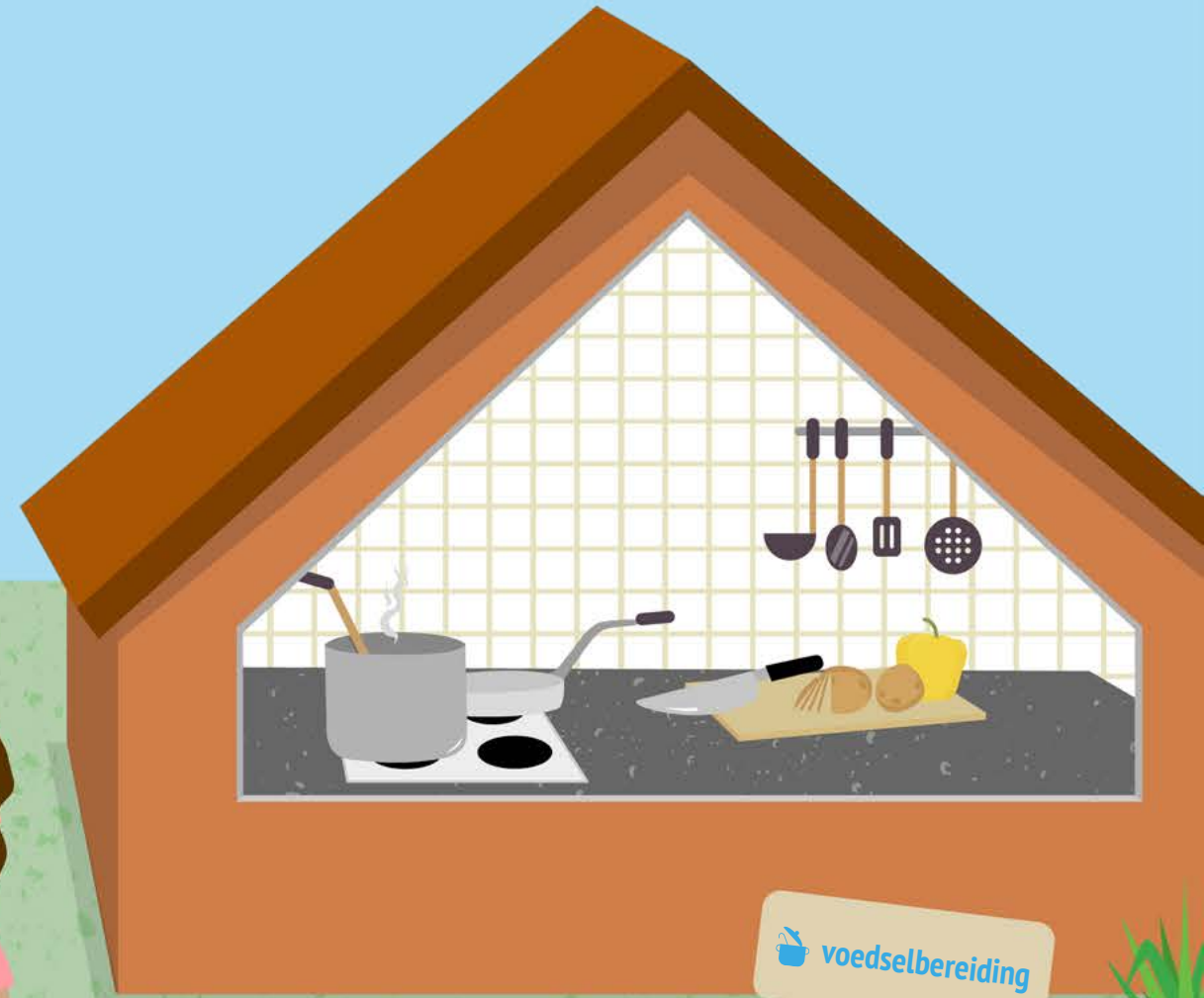
voedselproductie

duurzaam kiezen

gezonde voeding

bewust kiezen

smaak

voedselbereiding

Voedseleducatie - een praktische aanpak

Goed voor jezelf zorgen, voor de ander en voor je omgeving; dat komt allemaal samen in leren over voeding en voedsel. Voedseleducatie verbindt gezondheidsonderwijs en natuur- en milieueducatie (NME) met elkaar. Het onderwerp biedt een rijke leeromgeving waarin kinderen kennis en vaardigheden verwerven en waarden ontwikkelen die ze al snel zelf kunnen toepassen. Voedseleducatie is bij voorkeur praktisch en ervaringsgericht. Want door zelf te doen en samen te werken wordt theoretische kennis via hoofd, hart en handen pas echt verankerd in de leefwereld van het kind. Zowel school als kinderopvangorganisatie kunnen daarin een belangrijke rol vervullen.

Het landelijk impulsprogramma [Jong Leren Eten](#) werkt daarom met GGD's, JOGG, lokale NME-organisaties en tal van anderen samen, om voor alle kinderen dichtbij huis en school een goed aanbod van educatieve en ervaringsgerichte activiteiten over voedsel te realiseren. Er is al veel, maar hoe vind je daarin je weg? Dit overzicht kan daarbij helpen.

6 invalshoeken

Gezonde en duurzame voeding gaat over:

- **Smaak**
- **Gezonde voeding**
- **Voedselproductie**
- **Bewust kiezen**
- **Voedselbereiding**
- **Duurzaam kiezen**

We adviseren om tijdens het opgroeien van kinderen aan alle onderwerpen aandacht te besteden. Daarbij kun je het aanbod in deze gids gebruiken. Via de links kom je direct op websites waar je over deze activiteiten meer informatie vindt.

Kwaliteitsborging

De lesmaterialen en activiteiten uit dit aanbod voldoen aan een aantal basiscriteria die door Jong Leren Eten zijn vastgesteld en worden jaarlijks geëvalueerd.

Jong Leren Eten streeft naar structurele verankering van voedingseducatie in het schoolbeleid en lesprogramma. Onderwijsinhoudelijk haakt Jong Leren Eten aan bij het [Leerplankader Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl](#), thema Voeding van het Nationaal Expertisecentrum voor Leerplanontwikkeling (de SLO).

Financiering & kosten

Alle genoemde activiteiten hebben een eigen kostenplaatje. Je vindt hierover meer informatie op de gelinkte website.

Subsidie Jong Leren Eten

Voor ervaringsgerichte activiteiten, zoals moestuin- of kooklessen of een bezoek aan een boerenbedrijf kun je eventueel een [subsidie](#) aanvragen via het programma Jong Leren Eten. Deze subsidie wordt voor het onderwijs opengesteld tussen 1 en 31 september. Voor de kinderopvang zijn er meerdere rondes per jaar.

Toelichting

Een effectieve aanpak om aandacht aan voedsel te geven ziet er als volgt uit:

- kies als organisatie voor structureel werken aan goede voeding: ga voor het vignet Voeding van Gezonde School of Gezonde Kinderopvang;
- zoek daarbij een educatief/activiteitenprogramma waarmee je de komende jaren in alle groepen aan de slag kunt, zoals Smaaklessen, Ik Eet het Beter en EU-Schoolfruit voor het basisonderwijs en Smakelijke Moestuin voor de kinderopvang of Smaakplezier voor de BSO;
- vul dit programma verder in met ervaringsgerichte activiteiten, zoals Moestuiniëren, Boerderijbezoek en Proeven & Koken. Voor een kennismaking daarmee is de subsidieregeling Jong Leren Eten beschikbaar.

Zo bouwen we samen aan brede betrokkenheid van kinderen bij gezonde en duurzame voeding!

smaak

gezonde voeding

voedselproductie

bewust kiezen

voedselbereiding

duurzaam kiezen

Stappen	Activiteit	Thema's
Beleid	Gezonde School / Kinderopvang	
Structureel educatief programma	Smaaklessen	
Aanvullende activiteiten in de gemeente	Moestuiniëren	
	Boerderijbezoek	
	Proeven en koken	
	Diversen	

Educatie over gezond en duurzaam voedsel omvat een rijkdom aan onderwerpen, geklusterd in 6 invalshoeken die terugkomen in de aangeboden activiteiten:

Smaak

Wat is je smaak? Welke zintuigen heb je? Durf je nieuwe soorten eten te proeven?

Smaak is voor kinderen een interessante ingang om met het thema voeding aan de slag te gaan. Onderwerpen binnen het thema Smaak zijn bijvoorbeeld: Praten over wat smaak is, wat je smaak beïnvloedt en over verschil in smaken. Proeven met alle zintuigen. Proeven van nieuwe producten. Zo breiden kinderen hun smaakpalet uit. Ook culturele aspecten van smaak kunnen aan de orde komen.

Gezonde voeding

Waarom heb je eten en drinken nodig? Waarom heeft je lijf meer aan fruit, groente en brood dan aan chips en roze koeken?

Bij Gezonde voeding gaat het bijvoorbeeld over de Schijf van Vijf (van het Voedingscentrum). Ook leren kinderen over de verhouding tussen eten en bewegen (de energiebalans). Ze leren dat je door te eten energie binnenkrijgt en dat je dit verbruikt door te bewegen. Kinderen leren dat de energie die je eet en de energie die je verbruikt met elkaar in balans moeten zijn.

Voedselproductie

Welke weg heeft je eten afgelegd voor het op je bord kwam? En welke keuzes kun je maken?

Bij het thema Voedselproductie gaat het om onderwerpen zoals de oorsprong van voedsel en voedselproductie, voedselbewerking en duurzaamheid. Kinderen leren onder andere dat er verschillende manieren zijn om eten te produceren en wat de voor- en nadelen zijn. Ook leren kinderen over dierenwelzijn en over het onderwerp Fairtrade.

Bewust kiezen

Wat kun je in de winkel kopen? Wat staat er op het etiket? Welke invloed heeft jouw voedsel op de aarde? En welke keuzes kun je maken?

Bij dit thema worden leerlingen zich bewust dat er keuzes te maken zijn bij het kopen en bereiden van voedsel. Kinderen leren bijvoorbeeld te analyseren wat er precies in een product zit en hoe je voorkomt dat je eten verspilt. Ook is er expliciet aandacht voor de invloed van ons voedsel op de aarde. Denk aan afwegingen rondom wel of geen dierlijke producten, biologisch voedsel, producten van ver of dichtbij, en hoe je voorkomt dat je eten verspilt.

Voedselbereiding

Hoe maak je een gezonde, lekkere lunch? Hoe lees je een recept? Welke sociale vaardigheden horen er bij samen eten?

Bij dit thema gaan kinderen zoveel mogelijk praktisch aan de slag met het bereiden van voedsel. Ze leren bijvoorbeeld een recept lezen en aanpassen en diverse kook- en baktechnieken. Ook kan aandacht worden besteed aan de sociale kant, zoals tafelmanieren.

Duurzaam kiezen

Welke invloed heeft jouw voedsel op de aarde? Hoe zit het met eten en duurzaamheid?

In dit thema krijgt “gezond voor de aarde” expliciet aandacht. Leerlingen worden zich bewust dat er keuzes te maken zijn bij het kopen van voedsel en het bereiden. Denk aan de keuze wel of geen of minder vlees en melkproducten eten. De keuze voor biologisch voedsel, producten van ver of dichtbij. Afwegingen worden besproken om zelf bewuste keuzes te (leren) maken.

Gezonde school

Gezond eten en drinken is voor alle kinderen belangrijk. Via gezonde voeding (basisvoeding) krijgen kinderen voedingsstoffen binnen die van belang zijn voor een gezonde groei en ontwikkeling. Kinderen brengen een groot gedeelte van de dag door op school. Daarom streven we ernaar dat op scholen gezond wordt gegeten en gedronken. Het programma Gezonde School stimuleert scholen om structureel en planmatig te werken aan een gezonde leefstijl op school.

Voeding is een van de 8 thema's binnen Gezonde School. Het programma beschrijft [vier pijlers](#) om samen met ouders en kinderen te werken aan gezond voedingsbeleid. Wie voldoet aan de eisen, kan het Vignet Gezonde School – thema Voeding ontvangen. Dat is een kwaliteitskeurmerk voor scholen die werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen. Eén van de pijlers van de Gezonde School is het invoeren van structurele aandacht voor voedsel educatie in het lesprogramma. De volgende invalshoeken moeten hierin in ieder geval aan bod komen:

gezonde voeding

bewust kiezen

Aanbevolen effectieve lesprogramma's voor PO zijn de Smaaklessen via lesportaal Chef! Of te bestellen via het Voedingscentrum. Voor het VO is dit [Weet wat je eet](#), maar u kunt ook uw eigen programma samenstellen en voorleggen ter goedkeuring. Daarbij kunt u natuurlijk dit overzicht van voedsel educatie goed benutten!

Advisering Gezonde School

Scholen kunnen in het voorjaar ondersteuning aanvragen via het [Ondersteuningsaanbod Gezonde School](#). Houd de data van de inschrijvingsperiode in de gaten! Ondersteuning houdt in:

- advisering van de adviseur [Gezonde School van de GGD Haaglanden](#)
- een geldbedrag van 3000 euro per school voor taakuren of activiteiten in dit kader.
- (verplichte) scholing voor de Gezonde School coördinator van school.

Meer informatie over de Gezonde School in Westland vindt u op de website van de [GGD Haaglanden](#) of u kunt mailen naar gezondeschool@ggdhaaglanden.nl (contactpersoon Muriel Weltens).

Gezonde Kinderopvang en BSO

Voor de kinderopvang en buitenschoolse opvang zijn er vergelijkbare programma's die u kunnen ondersteunen bij het structureel inbouwen van aandacht voor gezonde voeding in de organisatie. Neem eens een kijkje op [gezondekinderopvang.nl](#). Er is een speciale training om dit onderwerp in de organisatie verder te ontwikkelen.

En ook hier geldt: jong geleerd is oud gedaan! Veel van de activiteiten die in dit overzicht worden aangeboden zijn ook toepasbaar voor de kinderopvang (moestuintjes, smaakactiviteiten) en de buitenschoolse opvang (boerderijbezoek, kookworkshops enz.)! Daarvoor kunt u subsidie aanvragen via [jonglereneten.nl](#).

Smaaklessen

Smaaklessen is hét effectieve lesprogramma over eten en smaak voor kinderen op de basisschool. Met Smaaklessen wordt de nieuwsgierigheid en interesse van kinderen naar gezond en duurzaam eten opgewekt. Voor de buitenschoolse opvang is er de map Smaakplezier, met tal van activiteitsuggesties over voedsel en voeding!

Inhoud

De volgende thema's komen in het programma Smaaklessen aan bod:

smaak

gezonde voeding

voedselproductie

bewust kiezen

voedselbereiding

duurzaam kiezen

Lesmethode

Het lesmateriaal bestaat uit een leraren-handleiding, 9 lessen voor groep 1/2, 5 lessen per groep voor groep 3 t/m 8 en kopieerbladen. Daarnaast is er ook een online digibordmodule. Alles is volledig uitgewerkt zodat u zo snel mogelijk aan de slag kunt. De lessen duren gemiddeld 60 minuten per les. Het lesmateriaal is gratis te downloaden via smaaklessen.nl.

Er zijn verschillende manieren om Smaaklessen in te zetten:

- Project: Verdeel de lessen over de dagen van de projectperiode.
- Verspreid over het schooljaar: Maak van tevoren een planning, zodat alle lessen aan bod komen.
- In koppeling met andere lesmethoden.

Chef!

Chef! is het gratis online lesportaal met alle lessen en activiteiten van Smaaklessen en EU-Schoolfruit. In Chef! kan je flexibel en op maat aan de slag met voedseleducatie op school. De interactieve lessen worden via het digibord gegeven.

Smaakleskist

In de Smaakleskist zit de lesmap met het lesmateriaal en alle keukenmaterialen die u kunt gebruiken tijdens het geven van Smaaklessen. U kunt deze lenen bij Westland Natuur en Techniekweb (WNTWeb), via een reservering. U kunt ook de lesmap (€75,-) of een Smaakleskist (€300,-) kopen via smaaklessen.nl. Daar is ook uitgebreidere informatie te vinden over het programma.

Bij Smaaklessen hoort écht zien, ruiken, voelen en proeven van eten. Dit betekent dat u voor vrijwel alle lessen een aantal echte voedingsmiddelen nodig heeft, die u zelf kunt aanschaffen. Of combineer of vervang een smaakles door een gastles van een aanbieder in de regio (zie overzicht).

Smaakmissie's

Smaaklessen wordt aangevuld met verdiepende interactieve lesmodules over de herkomst van de diverse voedselproductgroepen. Er zijn negen Smaakmissies beschikbaar die verdeeld zijn over de groepen van de basisschool. Kinderen gaan zowel binnen als buiten de klas op avontuur. Elke Smaakmissie bestaat uit een introductie van de missie, lessen in de klas, een excursie naar een productiebedrijf, een huiswerkopdracht in de winkel en een kookopdracht.

>In dit overzicht vindt u suggesties voor excursies in regio Westland die aansluiten bij deze Smaakmissies!

Lokaal aanbod:

PO & BSO

• Op school

- [De herkenningstafel](#) (groep 1-8)
- [Smaakles, voeding en koken](#) (groep 1-8)

• Biologisch Kempenaar (Leimuiden)

- [Proef het verschil!](#) (groep 6, 7)

VO

• Op school

- [De herkenningstafel](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)

• Biologisch Kempenaar (Leimuiden)

- [Proef het verschil!](#) (alle typen onderwijs klas 1, 2)

Landelijk aanbod:

KDV, PO & BSO

• Op school / BSO

- [Gastles proeven met al je zintuigen](#) (groep 1-8)
- [Smaaklessen](#) (groep 1-8)
- [Smaakmissies](#) (groep 1-8)
- [Smaakplezier](#) (BSO)
- [Smaakspel](#) (KDV)
- [Workshop Smaakplezier](#) (BSO)

Gezonde voeding

Waarom heb je eten en drinken nodig? Waarom heeft je lijf meer aan fruit, groente en brood dan aan chips en roze koeken?

Bij Gezonde Voeding gaat het bijvoorbeeld over de Schijf van Vijf (van het Voedingscentrum). Ook leren kinderen over de verhouding tussen eten en bewegen (de energiebalans). Ze leren dat je door te eten energie binnenkrijgt en dat je dit verbruikt door te bewegen. Kinderen leren dat de energie die je eet en de energie die je verbruikt met elkaar in balans moeten zijn.

Lokaal aanbod:

PO & BSO

• Op school/BSO

- [Schoolfruit, educatie, bezoek lokale tuinbouwbedrijven](#) (groep 1-8)
- [Hulptroepen uit de Natuur](#) (groep 4-6)
- [Kleuter-lespakket 'vitamines eten'](#) (groep 1,2)
- [Groente lespakket](#) (groep 5-8)
- [Pannenkoeken - leskist](#)
- [Kruiden - Leskist](#) (groep 1-8, BSO)
- [Smaaklessen - leskisten](#) (groep 3,4)
- [Gastles gezonde voeding PO](#) (groep 1-8)
- [Gastles gezonde voeding VO](#) (groep 1-8)
- [Gastles proeven met al je zintuigen](#) (groep 1,2)
- [Workshop Smaakplezier](#) (BSO)
- [Trommel zonder rommel](#) (groep 8)
- [Farm I see](#) (groep 6-8)

Landelijk aanbod:

KDV

• Op het KDV

- [Gezonde start](#) (2-4 jaar)
- [Smaakspel](#) (2-4 jaar)
- [Workshop Smakelijke eters](#) (2-4 jaar)
- [Gastlessen gezonde voeding](#) (2-4 jaar)
- [Groente zet je tanden erin!](#) (2-4 jaar)
- [Fitgaaf](#) (2-4 jaar)

PO

• Op school

- [Gezonde School - vignet Voeding](#) (groep 1-8)
- [Gastlessen gezonde voeding](#) (groep 1-8)
- [Kookles](#) (groep 1-8)
- [Kleuter-lespakket 'vitamines eten'](#) (groep 1,2)
- [EU schoolfruit](#) (groep 1-8)
- [Fruit en Veggies challenge](#) (groep 7,8)
- [Lekker Fit \(Lespakket\)](#) (groep 1-8)
- [Fruitvriendjes Schoolfruit](#) (groep 1-8)
- [Groentjesoep, maakt je wijzer!](#) (groep 1-8, SO)
- [Nationaal Schoolontbijt](#) (groep 1-8)
- [Kinderen doen mijn eet experiment](#) (groep 5-8)
- [Brood aan de Basis](#) (groep 1-8)
- [Compleet moestuinierprogramma](#) (groep 1-8)
- [Groente zet je tanden erin!](#) (groep 1-8)
- [Fitgaaf](#) (groep 1-8)

BSO

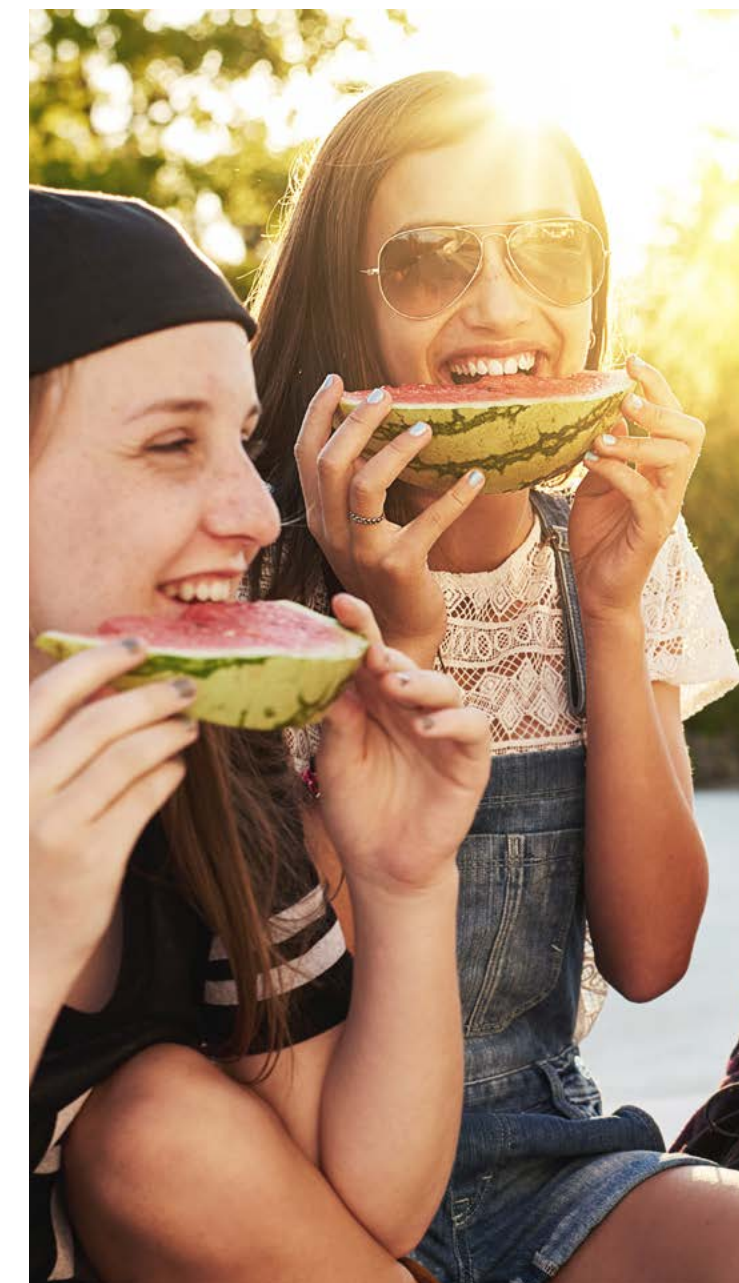
• Op de BSO

- [Gezonde Kinderopvang BSO](#) (BSO)
- [Smaakplezier](#) (BSO)
- [Doe het zelf pakket](#) (BSO)
- [Gezonde Smikkelweek](#) (BSO)
- [Verse soep met spelletjes](#) (BSO)
- [Tailor made lesprogramma's](#) (BSO)
- [Gastlessen gezonde voeding](#) (BSO)
- [Groente zet je tanden erin!](#) (BSO)
- [Fitgaaf](#) (BSO)

VO

• Op school

- [Hack je Snack, EnergyLAB, Poep en Pukkels, Brood in Nood, Op kamers, Burgerschap, Voedselhypes en mythes](#) (alle typen onderwijs klas 1-6, (V)MBO, Praktijkonderwijs, VSO)
- [Gezonde schoolkantine](#) (alle typen onderwijs klas 1-6, (V)MBO, Praktijkonderwijs, VSO)
- [Verschillende activiteiten tijdens de Dutch Food Week in oktober](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Fruit en Veggies challenge](#) (alle typen onderwijs klas 1,2)
- [Gastlessen gezonde voeding](#) (alle typen onderwijs klas 1-6, (V)MBO, Praktijkonderwijs, VSO)
- [Krachtvoer](#) (VMBO)
- [Weet wat je eet](#) (alle typen onderwijs klas 1-6, MBO)
- Documentairetips (Netflix, NPO): the Biggest Little Farm, Supersize me, Altijd Wat: te veel zout, Zembla: Zoete Verleiders, Food Matters, Vleesverlangen, Cowspiracy, Seaspiracy, Food Choices

Moestuinen

Het is wetenschappelijk aangetoond: moestuinen draagt bij aan een positieve houding van kinderen tegenover gezond voedsel. Het zelfgekweekte worteltje en radijsje wil je natuurlijk ook wel eens proeven! Tuinieren doe je met hoofd, hart en handen. Een geweldige belevenis voor een kind om het hele proces van zaaien tot oogsten tot een smakelijk einde te brengen!

Moestuinen kan overal en op elke schaal: van vensterbanktuin tot jaarrond een eigen moestuintje! Het mooiste is het als de moestuinlessen integraal deel uitmaken van het lesprogramma. Dan komt het er niet 'ook nog eens bij', maar worden de mogelijkheden volop benut. Groei, bloei en andere natuurprocessen liggen voor de hand, maar ook binnen rekenen en taal zijn veel mogelijkheden. Dankzij de dwarsverbanden blijft kennis beter hangen. Daarom vindt het programma Jong Leren Eten moestuinen een belangrijk onderdeel van voedseleducatie.

Zoekt u informatie en praktische hulp? In Westland zijn er een aantal ondersteuningsmogelijkheden voor moestuinen: u vindt ze in dit overzicht onder het thema 'Voedselproductie'.

Inhoud

De volgende thema's komen in ieder geval aan bod in alle geboden vormen van moestuinen:

- **smaak**
- **gezonde voeding**
- **voedselproductie**
- **voedselbereiding**
- **duurzaam kiezen**

Ook andere educatieve elementen zoals taal, meten, schatten, ruimtelijke oriëntatie en samenwerken maken doorgaans onderdeel uit van moestuinlessen.

Doelen

Iedere kind doet praktische kennis en ervaring op met tuinieren en ecologie ter stimulering van een gezonde levensstijl en een duurzame en evenwichtige relatie met de natuurlijke omgeving.

- kinderen weten wat klei, zand en tuingrond is en waar het vandaan komt
- kinderen weten wat een plant nodig heeft om te groeien
- kinderen weten hoe zaad verspreid wordt
- kinderen leren met respect om te gaan met de natuur
- kinderen leren zorgen voor planten
- kinderen weten wat dieren en planten in de winter doen

- kinderen leren hoe verschillende groenten en kruiden smaken en krijgen hun oogst mee naar huis om de gezonde voeding ook te ervaren. Voor recepten kunnen leerlingen en ouders terecht op www.schooltuinrecepten.nl.

Voor meer informatie over moestuinen kunt u zich laten inspireren door de brochure Moestuinen met kinderen, te downloaden op www.jonglereneten.nl

Landelijk aanbod:

KDV, PO & BSO

• Op het KDV, op school en BSO

- [Smakelijke Moestuinen](#) (2-4 jaar)
- [Smaaklessen](#) (groep 1-8)
- [Lespakket 'Onderzoekend Leren met Kiemgroenten](#) (groep 3-5)
- [Maatwerk Moestuinen](#) (groep 1-8)
- [Makkelijke Moestuin Kinderboek](#) (groep 5-8)
- [Handleiding schoolmoestuin VELT](#) (groep 1-8)
- [Minimoestuin op School](#) (groep 1-8)
- [Seizoenskalender](#) (groep 1-8, BSO)
- [Seizoensgroenten](#) (groep 1-8)
- [Moestuintips en lesmateriaal](#) (groep 1-8)
- [Zadenpakket Rijk Zwaan](#) (groep 1-8)
- [Leerlijn Growwizzkid binnenteeltsysteem](#) (groep 1-8)
- [Makkelijke Moestuin Kinderboek](#) (groep 5-8)
- [Compleet moestuinierprogramma](#) (groep 1-8)
- [Van grond tot mond - moestuinen op maat](#) (groep 1-8)
- [Smaakmissie Moestuin](#) (groep 1-4)
- [Lesmateriaal bij film De Schooltuin](#) (groep 4-6, BSO)
- [Alliantie Schooltuinen \(Portaal met aanbieders van lesmateriaal en/of ondersteuning moestuinen op school\)](#) (groep 1-8, op locatie)

VO

• Op school

- [Handleiding schoolmoestuin VELT](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Leerlijn Growwizzkid binnenteeltsysteem](#) (maatwerk VO)

Boerderijbezoek

Door een bezoek aan een boerenbedrijf krijgen kinderen meer inzicht in de productie van voedsel, het werk van een tuinder of boer en de functie van dieren op de boerderij. Leerlingen leren waar voedsel vandaan komt en leggen een relatie tussen het boerenbedrijf en het dagelijks eten op hun bord. Moeilijke onderwerpen zoals over leven en dood, ethische kwesties en milieuvraagstukken worden niet geschuwd. Leerlingen kunnen onbevangen uit de hoek komen en dat maakt een gesprek op een boerderij zo uniek. Ze ontmoeten de boer, ervaren het boerenlandschap, leren de dieren kennen en steken de handen uit de mouwen. Zo maken kinderen ook kennis met het unieke karakter van Westland als voedselproducerende regio. En misschien zien ze daarin ook een toekomst voor zichzelf. Ook voor kinderen 'van het platteland' is dit bezoek nog vaak een eye-opener!

Inhoud

De volgende thema's komen bij ieder bedrijfsbezoek in ieder geval aan bod:

smaak

bewust kiezen

voedselproductie

duurzaam kiezen

Boerderijbezoek in Westland

Boerderijlessen worden in verschillende vormen aangeboden op kinderboerderijen, stadsboerderijen en boerenbedrijven in de regio. Een aantal boerenbedrijven is aangesloten bij het landelijk platform www.boerderijeducatienederland.nl. De educatieboeren die via deze website genoemd zijn, voldoen aan een aantal kwaliteitseisen en hebben een training gevolgd om leerlingen te blijven boeien en het verhaal van het leven en werken op een boerderij te vertellen. Daarnaast zijn er in de regio een aantal voedselproducerende bedrijven en organisaties actief, die excursies voor schoolklassen aanbieden. U vindt ze in de kolom 'Aanbod' op deze pagina.

Voor meer informatie over boerderijeducatie kunt u zich laten inspireren door de brochure Tips voor boerderijbezoek voor basis- en voortgezet onderwijs, te downloaden op www.jonglereneten.nl.

Voor de kleintjes

Voor de kleuters is een bezoek aan een kinderboerderij vaak al een hele belevenis. Hoewel voedsel daar niet direct aan de orde komt, is dit een goede gelegenheid voor een kennismaking met boerderijdieren, de functie daarvan en de zorg die deze dieren vragen.

Lokaal aanbod

PO

• Op locatie

- [Boerderij-educatielessen](#) (groep 1-8)
- [Boerderij-educatielessen](#) (groep 1-8)
- [Excursie Boerderij Dijkshoorn](#) (groep 3-8, BSO)
- [Excursie Hoeve Bouwlust](#) (groep 3-8, BSO)
- [Excursie Karperhoeve](#) (groep 1-8)
- [Excursie - van zaadje tot tomaatje](#) (groep 6-8)
- [Excursie - Waar komt groente vandaan?](#) (groep 6-8)
- [Excursie Zeeuw](#) (groep 1-2)
- [Excursie Sonnehoek \(druivenkweekerij\)](#) (groep 6-8)
- [Dr. Green Aloë Vera rondleiding en workshop](#) (groep 5-8, BSO)
- [Kom in de Kas](#) (groep 5-8)
- [Kruidenles - excursie](#) (groep 4-7)
- [Natuur -en boerderijeducatie](#) (groep 1-8)

VO

• Op locatie

- [Dr. Green Aloë Vera rondleiding en workshop](#) (BO, VO, KO)

Landelijk aanbod

PO

• Op school

- [Boerderijbezoek in jouw buurt](#) (groep 1-8)
- [Gastles Insecten Proeverij](#) (groep 7,8)

VO

• Op school

- [Boerderijbezoek in jouw buurt](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Gastles Insecten Proeverij](#) (praktijkonderwijs, VMBO-MBO)
- [Lespakket The Biggest Little Farm](#) (VMBO 2 groen)

Proeven en koken

Wist je dat je een smaak gemiddeld 10 keer moet proeven voordat je het gaat waarderen? En dat kinderen veel makkelijker proeven van iets wat ze zelf gemaakt hebben - en het dan vaak lekkerder vinden? Zelf gemaakt kan zelf gekweekt zijn (groentes en kruiden), zelf bewerkt (boter, kaas) of zelf gekookt. Zelf koken nodigt kinderen uit tot experimenteren met smaken en ingrediënten en wekt hun interesse voor herkomst en gebruiken rondom voedsel. Hoe koop je in? Hoe maak je het en hoe eet je het? En wat doen we met de restjes?

Zelf koken maakt kinderen zich meer bewust van wat ze eten en ze oefenen ook nog eens met rekenen en taal en met sociale vaardigheden. Kortom: proeven en koken zijn waardevolle onderdelen van voedsel educatie.

Inhoud

In activiteiten met proeven en koken komen de volgende thema's altijd aan bod:

smaak

gezonde voeding

bewust kiezen

voedselbereiding

duurzaam kiezen

Activiteitsaanbod

Landelijk en regionaal zijn er diverse aanbieders van gastlessen en kookworkshops, zowel op school als op een locatie met kookvoorzieningen. In onze regio zijn een aantal goede aanbieders, die voornamelijk koken met streekproducten. Met hun activiteiten willen ze hun passie voor het streekproduct overbrengen op de kinderen. Bovendien vermindert het werken met producten van dichterbij ook de voedselvoetafdruk. U kunt daar met de klas of BSO naar toe, of een chef uitnodigen bij u op school, die alle materialen meeneemt.

Voor meer informatie over het geven en begeleiden van kooklessen kunt u zich laten inspireren door de brochure Tips voor koken met kinderen, te downloaden op www.jonglereneten.nl. Daarnaast zijn veel tips en leuke video's te vinden op de website van het Voedingscentrum.

Lokaal aanbod

PO & BSO

• Op school, BSO

- [Koken op school](#) (groep 1-8)
- [Groente lespakket](#) (groep 5-8)
- [Kruiden](#) (groep 5-6)
- [Gastles gezonde voeding PO](#) (groep 1-8)
- [Gastles proeven met al je zintuigen](#) (groep 1-8)
- [Workshop Smaakplezier](#) (BSO)

• Op locatie

- [Boerderij-educatielessen](#) (groep 1-8)
- [Zintuigroute door belevingstuin](#) (groep 1,2)
- [Kruidenles \(en kookles\)](#) (groep 4-7)

VO

• Op locatie

- [Koken op school](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Gastles gezonde voeding VO](#) (alle typen onderwijs klas 1,2)

Landelijk aanbod

PO & BSO

• Op school, BSO

- [Kookles](#) (BO)
- [Spoony op de BSO](#) (BSO)
- [Gastles insectenproeverij](#) (groep 6-8)
- [Superchefs - kookworkshops](#) (groep 7,8)
- [Informatieve filmpjes over diverse thema's](#) (groep 1-8)
- [Compleet moestuinierprogramma](#) (groep 1-8)
- [Groentjesoep, maakt je wijzer!](#) (groep 1-8, SO)
- [Koken in de klas](#) (groep 1-8)
- [Lunchen met #SuperchefJeroen](#) (groep 1-8, BSO)
- [Workshop Smaakplezier](#) (BSO)
- [Gastles proeven met al je zintuigen](#) (groep 1-8)
- [Gastles insectenproeverij](#) (groep 6-8)

VO

• Op school, BSO

- [Gastles insectenproeverij](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Informatieve filmpjes over diverse thema's](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Lunchen met #SuperchefJeroen](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Gastles insectenproeverij](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
- [Hack je Snack, EnergyLAB, Poep en Pukkels, Brood in Nood, Op kamers, Burgerschap, Voedselhypes en mythes](#) (VO, VMBO, Praktijkonderwijs)

Diversen

Naast het eerder genoemde aanbod zijn er nog een aantal lessen die niet onder de overige kopjes kon worden geschaard. Deze lessen gaan onder andere over voeding en duurzaamheid, eetcultuur, voedselverspilling en de scheikundige kant van voedsel.

smaak

gezonde voeding

voedselproductie

bewust kiezen

voedselbereiding

duurzaam kiezen

Lokaal aanbod

PO

- Op school
 - [Boerderij-educatielessen](#) (groep 1-8)
 - [Dag van de Tuinbouw \(voorjaar\)](#) (groep 7,8)
 - [Smaakles bij Coppert Cress](#) (groep 5-8)
 - [Klas in de Kas](#)
 - [Hulptroepen uit de Natuur](#) (groep 4-6)
 - [Gezondheid en Techniek](#) (groep 1-8)
 - [Zintuigen](#) (groep 1,2, KOV en BSO)
 - [Tiny Forest](#) (groep 1-8, BSO)

Landelijk aanbod

PO

- Op school
 - [Lespakket Zonder Vleess](#) (groep 6-8)
 - [InStock - lespakket Voedselverspillings](#) (groep 5-8)
 - [De Voedselbanks](#) (groep 6-8)
 - [Verschillende lesbrieven met het thema etens](#) (groep 1-8)
 - [Red de Krommiess](#) (groep 5,6)
 - [Lespakket tegen voedselverspillings](#) (groep 7,8)
 - [Overleven als Robinson met natuur- en techniekactiviteitens](#) (groep 3-8)
 - [In het sprookjesbos - natuuractiviteitens](#) (groep 1-3)
 - [Posters en Brochures over gezond etens](#) (groep 1-8 en KDV)
 - [Kaartspel over voeding](#) (groep 1,2 en KDV)
 - [Lespakket Broodje 2de kans](#) (groep 5-8)

VO

- Op school
 - [Lespakket Zonder Vlees](#) (alle typen onderwijs klas 1-3)
 - [Lespakket Voedseltransitie](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)
 - [Lespakket tegen voedselverspilling](#) (VSO klas 1-6)
 - [Proefielwerkstuk Wereldvoedselvraagstuk](#) (HAVO 4,5 VWO 5,6)
 - [Tiny Forest](#) (alle typen onderwijs klas 1-6)

Foto: Reinier de Vlaam

Overzicht

Op de volgende pagina's volgt een overzicht van de lesprogramma's per onderwerp. Ook maakt dit overzicht duidelijk welke les voor uw groep of klas geschikt is. Ook ziet u welke thema's er aan bod komen.

smaak

voedselproductie

voedselbereiding

gezonde voeding

bewust kiezen

duurzaam kiezen

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Gezonde voeding	Landelijk	Brood aan de Basis	Brood aan de Basis	Brood aan de basis is een lesprogramma voor groep 1 t/m 8. Er zijn lessuggesties, achtergrondinformatie, spelletjes, werkbladen en filmpjes te vinden om les te geven over brood	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Compleet moestuinierprogramma	Onderzoekend tuinieren	Het lesprogramma Onderzoekend Tuinieren is voor schooltuinieren met alle groepen van de basisschool. De kinderen ontdekken, onderzoeken, onderhouden, verzorgen en bereiden alles zelf. De schooltuin is het buitenlokaal en vast onderdeel binnen het aanbod op school. De lessen doorlopen elk jaar weer de kringloop van de natuur en volgen een opbouwende leerlijn.	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Doe het zelf pakket	Spoony	Doe-het-zelf pakketten voor gezonde snacks inclusief spelletje	op de BSO		BSO
	Landelijk	EU schoolfruit	EU Schoolfruit	20 weken gratis groente en fruit voor de leerlingen	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Fitgaaf	Fitgaaf	Met de erkende FitGaaf!-methode versterken kinderen op speelse wijze gezondheidsvaardigheden op basis van ervaringsleren, intuïtiefieren en reflectie	op de kinderopvang		KOV: 2-4 jaar, PO: groep 1-8 en BSO
	Landelijk	Fruit en Veggies challenge	EU-schoolfruit	Een superinteractieve digibordquiz over fruit en groente in 20 minuten	op school		PO: groep 7, 8, VO: alle typen onderwijs klas 1, 2
	Landelijk	Fruitvriendjes Schoolfruit	Fruitvriendjes	uitbreiding van EU-schoolfruit	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Gastlessen gezonde voeding	De Voedingsjuf	Interactieve gastlessen over het maken van gezonde(re) keuzes en/of over voedselverleiding	op de kinderopvang		KOV: 2-4 jaar, PO: groep 1-8 en BSO, VO: klas 1-3

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Gezonde voeding	Landelijk	Gezonde Kinderopvang BSO	Gezonde Kinderopvang	Training voor pedagogisch medewerkers	op de BSO		BSO
	Landelijk	Gezonde School - vignet Voeding	Gezonde School	Gezonde school vignet - Voeding	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Gezonde schoolkantine	Voedingscentrum / Gezonde School	Programma voor medewerkers van de schoolkantine	op school	 	VO: klas 1-6, (V)MBO, Praktijkonderwijs, VSO
	Landelijk	Gezonde Smikkelweek	Spoony	Een week lang gezond eten, in spelvorm	op de BSO	 	BSO
	Landelijk	Gezonde start	Gezonde Kinderopvang	Training voor pedagogisch medewerkers	op de kinderopvang		KOV: 2-4 jaar
	Landelijk	Groente zet je tanden erin!	JOGG	Alles wat je wilt weten over groente eten. Tips voor KDV	op de kinderopvang	 	KOV: 2-4 jaar, PO: groep 1-8 en BSO,
	Landelijk	Groentjessoep, maakt je wijzer!	Groentjessoep	Verse soep op school inclusief lesmateriaal	op school	 	PO: groep 1-8 (SO, SBO)
	Landelijk	Kinderen doen mijn eet experiment	Voeding Leeft	Lesprogramma om te ervaren en ontdekken wat eten met je doet.	op school	 	PO: groep 5-8
	Landelijk	Kleuter-lespakket 'vitamines eten'	Studio Groot	prentenboek over gezonde voeding voor alle Westlandse basisscholen	op school	 	PO: groep 1-2
	Landelijk	Kookles	CHEF-KIDS	workshops of lessen om de nieuwsgierigheid bij kinderen op het gebied van voeding te stimuleren	op school	-	PO: groep 1-8
	Landelijk	Krachtvoer	Krachtvoer	Online lessenreeks over gezonde voeding en voedselkeuzes	op school	 	VMBO
	Landelijk	Lekker Fit (Lespakket)	Lekker Fit Op School	lespakket over gezonde leefstijl	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	Nationaal Schoolontbijt	Schoolontbijt	Landelijk, jaarlijks terugkerend evenement. Kinderen schuiven in heel Nederland op school aan tafel voor een gezond ontbijt en een leuke les over de beste start van de dag. Zo leren kinderen op een feestelijke manier hoe belangrijk het is om elke dag gezond te ontbijten.	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Smaaklessen	Voedingscentrum	Lesmap vol doe-activiteiten rond eten en proeven	op school	 	PO: groep 1-8

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Gezonde voeding	Landelijk	Smaakplezier	Voedingscentrum	Lesmap vol doe-activiteiten rond eten en proeven	op de BSO	 	BSO
	Landelijk	Smaakspel	Voedingscentrum	Kaartspel over eten	op de kinderopvang		KOV: 2-4 jaar
	Landelijk	Tailor made lesprogramma's	Spoony	workshops, gastlessen of smikkelweken op maat gemaakt	op de BSO	 	BSO
	Landelijk	the Biggest Little Farm, Supersize me, Altijd Wat: te veel zout, Zembla: Zoete Verleiders, Food Matters, Vleesverlangen, Cowspiracy, Seaspiracy, Food Choices	NPO / Netflix	Films en documentaires over voeding	op school	 	VO
	Landelijk	Verschillende activiteiten tijdens de Dutch Food Week in oktober	Dutch Food Week	Samen en gezond koken en genieten van eten is in onze huidige wereld misschien wel belangrijker dan ooit. Dutch Food Week stimuleert het delen van kennis met elkaar op allerlei vlakken en tonen we nieuwe ontwikkelingen die met ons eten te maken hebben.	op school	 	PO, VO
	Landelijk	Verse soep met spelletjes	Spoony	Levering van verse soep, met spelletjes om uit te dagen om nieuwe smaken te proeven	op de BSO	 	BSO
	Landelijk	Weet wat je eet	Voedingscentrum	Het Voedingscentrum biedt gratis een compleet lespakket over voeding. Wat is nou gezond eten? En hoe eet je ook goed voor het milieu? Hoe kun je ongezonde verleidingen weerstaan en hoe maak je goede keuzes in de supermarkt? Bij Weet wat je eet komt dit allemaal aan bod. Het lespakket bestaat uit 6 online lessen, die leerlingen zelfstandig kunnen volgen.	op school	 	VMBO, HAVO, VWO, MBO
	Landelijk	Workshop Smakelijke eters	Voedingscentrum	Leerlijn waarbij kennis gemaakt wordt met smaakontwikkeling, consumentenvaardigheden, koken en gezond en duurzaam eten. Uitleen van de lesmap en kookkist	op de kinderopvang	 	KOV: 2-4 jaar

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Gezonde voeding	Randstad	Hack je Snack, EnergyLAB, Poep en Pukkels, Brood in Nood, Op kamers, Burgerschap, Voedselhypes en mythes	Future FoodLAB	Future FoodLAB geeft workshops waarin leerlingen (12-18 jaar) als laborant experimenteren met gezond eten & drinken. Naast een standaard reeks workshops organiseert FoodLAB ook kookworkshops op maat met diverse thema's zoals duurzaamheid en burgerschap, maar ook begeleiding van O&O projecten. Voor de bovenbouw stomen ze leerlingen klaar voor het zelfstandige leven als student.	op school	 	VO: klas 1-6, (V)MBO, Praktijkonderwijs, VSO
	Lokaal	Farm I see	Boeregoed	Bij Boeregoed kun je met de klas een rondleiding krijgen en zien hoe groenten en kruiden geteeld worden (in de kas). Voor boeregoed zijn de korte ketens en lokaal gezond eten een belangrijke peiler. In de Farm I See kas, kan gekeken, geproefd en geroken worden aan de gewassen en kruiden die op dat moment groeien (en bloeien).	op locatie	 	PO: groep 6-8
	Lokaal	Gastles gezonde voeding PO	De voedingsjuf	Smaaklessen, smaakmissies, EU schoolfruit	PO	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Gastles gezonde voeding VO	De voedingsjuf	Interactieve gastles over het maken van gezonde(re) keuzes	VO	 	VO: klas 1-2
	Lokaal	Gastles proeven met al je zintuigen	De voedingsjuf	Beleef je eten met al je zintuigen: ruiken, proeven, zien, voelen, horen	PO	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Groente lespakket	Rijk Zwaan Nederland B.V.	Met een kist vol groente en een powerpoint wordt middels diverse opdrachten eigenschappen van groente besproken. Gastles op school door medewerkers van Rijk Zwaan.	op school	 	PO: groep 5-8
	Lokaal	Hulptroepen uit de Natuur	WNTWeb	Het educatiepakket 'Hulptroepen uit de natuur' laat kinderen (groep 4-6) verwonderen en inspireren voor natuur. Door kennismaking met hommels en hun bestuiving, piepkleine insecten en hun nut in de natuur en het verhaal van de zieke paprikaplanten van kweker Dennis, leren kinderen op activerende wijze de werking van de natuur. Dit alles uitgaande van de lunchbox of pauzesnack en wat daarvan wel en niet uit de natuur komt. Onderzoekend leren staat centraal.	op school	 	PO Groep 4-6
	Lokaal	Kleuter-lespakket 'vitamines eten'	Studio Groot	prentenboek over gezonde voeding voor alle Westlandse basisscholen	op school	 	PO: groep 1-2
	Lokaal	Kruiden - Leskist	Prinsenbos	De kruidenkist is leuk om kinderen de basis over kruiden te leren. Met de kist kunnen ze allerlei leuke dingen doen die met kruiden te maken hebben en worden ze geïnspireerd om de natuur in te gaan om zelf kruiden te herkennen en te plukken	op school	 	PO groep 3-4

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Gezonde voeding	Lokaal	Pannenkoeken - leskist	WNTWEB	Het favoriete hapje voor veel kinderen is de pannenkoek. Met de materialen uit de leskist ontdekken we dat daarvoor heel wat nodig is, zoals kippen, koeien en graan.	op school	 	PO: groep 1-8, BSO
	Lokaal	Schoolfruit, educatie, bezoek lokale tuinbouwbedrijven	Vitaal Express	Levering van schoolfruit en naast het bewustmaken van het belang van gezonde voeding gaan we ook in op de herkomst van groente en fruit en hoe dit groeit. Hiervoor bieden wij de leerlingen educatiemateriaal aan en ook organiseren wij klassikale bezoeken bij lokale tuinbouwbedrijven.	op school	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Smaaklessen - leskisten	WNTWEB	In de Smaakleskist zit een lesmap met het lesmateriaal en alle keukenmaterialen die je kunt gebruiken tijdens het geven van Smaaklessen.	op school	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Trommel zonder rommel	JOGG en GGD Zuid Holland Zuid	Inspiratiebrochure voor gezonde schoollunch voor kinderen en ouders	op school	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Workshop Smaakplezier	De voedingsjuf	Aan de slag als Smaakprofessor of voeding onderzoeken en ontdekken? Het kan allemaal in deze leuke workshop.	BSO	 	BSO
Smaaklessen	Landelijk	Gastles proeven met al je zintuigen	De Voedingsjuf	Beleef je eten met al je zintuigen; ruiken, proeven, zien, voelen, horen	op school/KDV/BSO, gastdocent		PO: groep 1 -8
	Landelijk	Workshop Smaakplezier	De Voedingsjuf	Aan de slag als Smaakprofessor of voeding onderzoeken en ontdekken? Het kan allemaal in deze leuke workshop.	op school/KDV/BSO, gastdocent	 	BSO
	Landelijk	Smaaklessen	Smaaklessen	Leerlijn waarbij kennis gemaakt wordt met smaakontwikkeling, consumentenvaardigheden, koken, gezond en duurzaam eten.	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Smaakmissies	Smaaklessen	Leerlingen leren van alles over de herkomst van hun eten. Er zijn 12 Smaakmissies beschikbaar!	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Smaakplezier	Smaaklessen	Lesmap vol doe-activiteiten rond eten en proeven	op school	 	BSO
	Landelijk	Smaakspel	Smaaklessen	Kaartspel over eten	op school		KDV

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Smaaklessen	Lokaal	Proef het verschil!	Biologisch Kempenaar (Leimuiden)	Kinderen gaan blind proeven van verschillende soorten groente. Wat herkennen ze? Hoe komt de groente in de supermarkt? Wat is het verschil tussen biologisch en niet biologisch? Waarom is iets duurzamer of beter voor de aarde?	op tuinderij	 	PO: groep 6-7, VO: alle typen onderwijs klas 1 en 2
	Lokaal	Smaakles, voeding en koken	Vodiservice	Gastles: gezond, lekker en duurzaam, aangeboden in een doorlopende leerlijn.	op school	 	PO: groep 1-8
Moestuïneren	Landelijk	Compleet moestuinierprogramma	Onderzoekend tuinieren	Het lesprogramma Onderzoekend Tuinieren is voor schooltuinieren met alle groepen van de basisschool. De kinderen ontdekken, onderzoeken, onderhouden, verzorgen en bereiden alles zelf. De schooltuin is het buitenlokaal en vast onderdeel binnen het aanbod op school. De lessen doorlopen elk jaar weer de kringloop van de natuur en volgen een opbouwende leerlijn.	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Handleiding schoolmoestuin VELT	Velt	Handleiding om een schoolmoestuin aan te leggen met een reeks aan lesideeën	Op school	 	PO: groep 1-8, VO: klas 1-6
	Landelijk	Leerlijn Growwizzkid binnenteeltsysteem	GrowWizzKid	Leerlijn van 6 lessen 'Onderzoekend leren met Kiemgroenten'	op school	 	PO: groep 1-8, VO: Maatwerk
	Landelijk	Lesmateriaal bij film De Schooltuin	IVN	Lesmateriaal dat gebruikt kan worden bij vertoning van de Schooltuin film	op school	 	PO: groep 4-6, BSO
	Landelijk	Lespakket 'Onderzoekend leren met Kiemgroenten	GrowWizzKid	Leerlijn met binnenteeltsysteem waar alle vormen van voedseducatie aan bod komen	op school	 	PO: groep 3-5
	Landelijk	Maatwerk Moestuïneren	GrowWizzKid	Maatwerk Moestuïneren	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Makkelijke Moestuin Kinderboek	Makkelijke Moestuin	Met dit speelse moestuinboek kunnen leerlingen zelf aan de gang	op school	 	PO: groep 5-8
	Landelijk	Makkelijke Moestuin Kinderboek	Makkelijke Moestuin	Met dit speelse moestuinboek kunnen leerlingen zelf aan de gang. Het betreft geen educatief programma, maar handige tips en uitleg om als kind te moestuinieren.	op school	 	PO: groep 5-8
	Landelijk	Minimoestuin op School	Velt	Handleiding voor een minimoestuin in potten met een reeks aan lesideeën	Op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Moestuintips en lesmateriaal	IVN	Moestuintips en Lesmateriaal	Op school, BSO	 	PO: groep 1-8

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Moestuiniëren	Landelijk	Portaal met aanbieders van ondersteuning en lesmateriaal schooltuinen	Alliantie Schooltuinen	De Alliantie Schooltuinen zet zich in om elk kind in de basisschooltijd toegang te geven tot een schooltuin. Zelf zaaien, verzorgen en oogsten van groente, fruit en bloemen, draagt bij aan meer kennis over en betrokkenheid bij voeding en natuur. Een schooltuin is een plek waar alle kinderen tot bloei kunnen komen.	op school, op locatie	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Seizoensgroenten	Velt	Lespakket waarin seizoensgroenten centraal staan. De leerlingen leren spelenderwijs de groenten te koppelen aan het seizoen.	Op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Seizoenskalender	Velt	Seizoenskalender waarbij leerlingen leren waar groente en fruit vandaan komt, met een reeks aan lesideeën	Op school	 	PO: groep 1-8, BSO
	Landelijk	Smaaklessen	Voedingscentrum	Lesmap vol doe-activiteiten rond eten en proeven	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Smaakmissie Moestuin	Voedingscentrum	Help de tuinvrouw en start samen met leerlingen uit groep 1 t/m 4 de Smaakmissie Moestuin!	op school	 	PO: groep 1-4
	Landelijk	Smakelijke Moestuinen	BuurtLAB	Programma rond moestuiniëren en gezonde voeding voor pedagogisch medewerkers	op de kinderopvang	 	KOV: 2-4 jaar
	Landelijk	Van grond tot mond - moestuiniëren op maat	School of Food	School of Food ontwikkelt moestuinlessen op maat waarbij de zintuigelijke beleving van tuiniëren en verwerken centraal staat. Verwerking van oogs en (on)kruiden van de tuin vormt een rode draad in het lesprogramma en leer dat koken zowel in de klas als buiten in de open lucht heel goed kan.	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Zadenpakket Rijk Zwaan	Jong Leren Eten / Rijk Zwaan	Zadenpakket voor schoolmoestuinen	op school, BSO, KDV	 	PO: groep 1-8
Boerderijlessen	Landelijk	Boerderijbezoek in jouw buurt	Boerderij Educatie	Onze educatieboeren nemen je klas mee in de beleving van de boerderij. Basis-, middelbaar of bijzonder onderwijs: we hebben praktijklessen voor ieder gewenst niveau.	op school	 	PO: groep 1-8, VO: alle typen onderwijs, klas 1-6
	Landelijk	Gastles Insecten Proeverij	Duurzaam Insecten Eten	Les in omgaan met de natuur	op school	 	PO: groep 7,8, praktijkonderwijs, VMBO-MBO
	Landelijk	Lespakket The Biggest Little Farm	Groen Kennisnet	-	op school	 	VMBO 2 groen

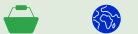

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Boerderijlessen	Lokaal	Alles voor een pannenkoek	Kreekboerderij WNME-Centrum	Tijdens deze les ontdekken de kinderen alles wat nodig is om een pannenkoek te bakken. Zo mogen de kinderen Semmie de Kip knuffelen, graan malen en natuurlijk een pannenkoek bakken en opsmikkelen.	op locatie		PO: groep 3-4
	Lokaal	Boerderij-educatielessen	Framblj	Leerlingen kunnen hun eigen fruit plukken onder begeleiding of alleen. Met een rondleiding over de boerderij wordt er uitgebreid verteld over de 15 verschillende soorten fruit, hoe het groeit, wat het nodig heeft, een ware beleving.	op locatie		PO: groep 1-8
	Lokaal	Boerderij-educatielessen	Vockestaert	Wat is er nu mooier om te kijken op een echte boerderij, niet de kinderboerderij maar hier waar de boer en boerin dagelijks bezig zijn om voor de dieren te zorgen en bij te dragen aan de (kringloop)landbouw. Dat kan met de boerderij-educatielessen die speciaal zijn ontwikkeld voor groep 3 t/m 8.	op locatie		PO: groep 1-8
	Lokaal	Excursie - van zaadje tot tomaatje	Tomatoworld	In Tomatoworld beleven kinderen het totaalverhaal van zaadje tot tomaatje – van grond tot mond. Tijdens een bezoek worden de kinderen meegenomen in de innovatieve wereld van de Nederlandse glastuinbouw. Ze leren hoe de gezonde en smaakvolle producten op een duurzame wijze worden geteeld en zien wat er allemaal aan gedaan wordt om mooie, smaakvolle producten te telen en hoe technische innovaties hierbij helpen. Kinderen kunnen het klimaat in de kas voelen en... natuurlijk de tomaten proeven.	op locatie		PO: groep 6-8
	Lokaal	Excursie - Waar komt groente vandaan?	Tomatoworld	Het Westlands Museum en Tomatoworld bieden gezamenlijk een uniek Westlands programma aan. Leerlingen krijgen in één excursie een goed beeld van de (glas) tuinbouw van vroeger (Westlands Museum) en nu (Tomatoworld). En denken interactief mee over de toekomst.	op locatie		PO: groep 6-8
	Lokaal	Excursie Boerderij Dijkshoorn	Boerderij Dijkshoorn	Melkveehouderij Dijkshoorn in Maasland organiseert excursies voor groep 3-4 en 7-8 voor de basisschool. Leerlingen leren van alles over het reilen en zeilen op de boerderij en mogen ook zelf koeien melken. Op een interactieve manier leren de leerlingen waar hun zuivel vandaan komt en wat daarbij komt kijken.	op locatie		PO: groep 3-8, BSO

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Boerderijlessen	Lokaal	Excursie Hoeve Bouwlust	Hoeve Bouwlust	Bij Hoeve Bouwlust maken kinderen kennis met een melkveehouderij en ervaren wat er allemaal moet gebeuren, voordat ons pak melk in de supermarkt ligt. Het lesmateriaal staat op de website van www.vockestaert.nl onder Vockestaert Junior. Hier is een leuke quiz te maken en er zijn er materialen digitaal. Daarna gaan de kinderen op bezoek bij een melkveehouder. Hij/zij laat het bedrijf zien en vertelt hierover. De kinderen gaan in groepjes allerlei opdrachtjes doen aan de hand van een opdrachtenboekje. O.a. slootonderzoek, verschillende soorten voeding bekijken en ook zien ze hoe er gemolken wordt.	op locatie		PO: groep 3-8, BSO
	Lokaal	Excursie Karperhoeve	Karperhoeve	De Karperhoeve is een rijksmonumentale boerderij uit 1711. Op de Karperhoeve worden al meer dan 300 jaar koeien gehouden in de Oudhollandse grupstal. Je kunt met je klas of kinderopvang naar de Karperhoeve voor allerlei leuke en leerzame boeren activiteiten zoals boeren speurtocht, pony rijden, een rit met de huifkar maken of met een schepnetje op zoek naar diertjes in de sloot.	op locatie		PO: groep 1-8
	Lokaal	Excursie Zeeuw	Boerderij Zeeuw	Boerderij Zeeuw in Maasland organiseert lessen voor groep 1 en 2. Onze lessen bestaan uit 3 onderdelen: een kort welkom, daarna een rondleiding met vooral uitleg over het melken in de melkstal. Daarna mogen de kinderen onder begeleiding over het erf om opdrachten uit te voeren. Deze bestaan uit: koeien voeren, kievitseieren zoeken, kalfjes knuffelen en net wat er dat seizoen te beleven valt. We vinden het belangrijk dat de kinderen van dichtbij het boerenleven zien, voelen en vooral beleven. Een les duurt ongeveer 1,5 uur	op locatie		PO: groep 1-2
	Lokaal	Excursie Sonnehoeck (druivenkwekerij)	Sonnehoeck	Op de Historische Druivenkwekerij Sonnehoeck is vrijwel de gehele geschiedenis van de Westlandse druiventeelt te beleven. Het is een levend en bloeiend productiebedrijf waar het officiële streekproduct 'De Westlandse Druif' wordt gekweekt en verkocht. De tijd op lijkt er al ruim honderd jaar stil te staan. Alles op de druivenkwekerij is authentiek en ook de kweek van de druiven gebeurt nog helemaal op authentieke wijze. De kwekerij bestaat uit acht druivenkassen, een watertoren, twee ketelhuisjes met schoorstenen, twee fruitmuren en een boomgaard. Samen met de oude tuinderswoning uit 1729 is het bedrijf uniek in het Westland en van grote historische waarde. Tijdens het bezoek aan Sonnehoeck krijgen de leerlingen een rondleiding en voeren ze opdrachten uit	op locatie		PO: groep 6-8

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Boerderijlessen	Lokaal	Interactieve rondleiding en workshop	Aloë Vera Kwekerij	Tijdens een interactieve rondleiding en workshop maken de leerlingen kennis met de natuur en de tuinbouw in een Aloë vera kwekerij. Bij binnenkomst start de groep met de rondleiding door de kas met duizenden Aloë vera planten. De leerlingen zien en ervaren hoe een plant groeit.	op locatie	 	PO: groep 5-8, VO: klas 1-3, BSO
	Lokaal	Kom in de Kas	Kom in de Kas	Met je klas (vanaf groep 5 basisschool) kun je nu het hele jaar op groepsbezoek in een kas! Enthousiaste telers in het hele land laten jou en je groep tijdens een privé-rondleiding zien én ervaren wat er allemaal komt kijken bij het kweken van de mooiste bloemen en planten en de allerlekkerste groenten en fruit.	op locatie		PO: groep 5-8
	Lokaal	Kruidenles - excursie	Prinsenbos	In de kruidentuin in het Prinsenbos gaan de kinderen op zoek naar smaak en geur en leren ze waar kruiden voor gebruikt kunnen worden. Voor de leerkracht is het mogelijk om er een kookles aan te koppelen.	op locatie	 	PO: groep 4-7
	Lokaal	Natuur -en boerderijeducatie	Henk Dijkshoorn Melkveehouderij	Wij zijn een gecertificeerde educatie boerderij en verzorgen interactieve educatielessen voor ZuivelNL en Vockestaert. Basisscholen uit de regio kunnen kosteloos een natuur -en boerderijeducatieles aanvragen voor de groepen 3 tot en met 8.	op locatie	 	PO: groep 1-8
Proeven en Koken	Landelijk	Compleet moestuinierprogramma	Onderzoekend tuinieren	Het lesprogramma Onderzoekend Tuinieren is voor schooltuinieren met alle groepen van de basisschool. De kinderen ontdekken, onderzoeken, onderhouden, verzorgen en bereiden alles zelf. De schooltuin is het buitenlokaal en vast onderdeel binnen het aanbod op school. De lessen doorlopen elk jaar weer de kringloop van de natuur en volgen een opbouwende leerlijn.	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Gastles insectenproeverij	Duurzaam Insecten Eten	Gastles Insecten als eiwitbron met Proeverij	op school	 	PO: groep 6-8, VO: alle typen onderwijs, klas 1-6
	Landelijk	Gastles proeven met al je zintuigen	De Voedingsjuf	Beleef je eten met al je zintuigen; ruiken, proeven, zien, voelen, horen	op school, BSO, KDV		PO: groep 1 -8
	Landelijk	Groentjessoep, maakt je wijzer!	Groentjessoep	Verse soep op school inclusief lesmateriaal	op school	 	PO: groep 1-8 (SO)

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Proeven en Koken	Landelijk	Hack je Snack, EnergyLAB, Poep en Pukkels, Brood in Nood, Op kamers, Burgerschap, Voedselhypes en mythes	Future FoodLAB	Future FoodLAB geeft workshops waarin leerlingen (12-18 jaar) als laborant experimenteren met gezond eten & drinken. Naast een standaard reeks workshops organiseert FoodLAB ook kookworkshops op maat met diverse thema's zoals duurzaamheid en burgerschap, maar ook begeleiding van O&O projecten. Voor de bovenbouw stomen ze leerlingen klaar voor het zelfstandige leven als student.	op school	 	HAVO, VWO, VMBO, Praktijkonderwijs, MBO
	Landelijk	Informatieve filmpjes over diverse thema's	SchoolTV	-	op school	-	PO: groep 1-8, VO: klas 1-2
	Landelijk	Koken in de klas	School of Food	School of food zet voedseducatie op de kaart. Of het nu gaat om een doorlopende leerlijn, workshops door gastdocenten of advies, met School of food krijg je voedseducatie in het DNA van je school	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Kookles	CHEF-KIDS	workshops of lessen om de nieuwsgierigheid bij kinderen op het gebied van voeding te stimuleren	op school	 	PO: groep 1-8
	Landelijk	Lunchen met #SuperchefJeroen	Onderwijsgezond	-	op school	 	PO: groep 1-8, VO: alle typen onderwijs, klas 1-6 en BSO
	Landelijk	Spoony op de BSO	Spoony	Doe mee met de gezonde smikkelweken van Spoony, waarbij gezonde eetgewoonten met groenten in de hoofdrol de boventoon voeren. Spoony levert kant-en-klare pakketten waarmee kinderen koken, bakken, proeven en spelen met groenten. Elk pakket bevat 4 activiteiten om spelenderwijs voedselvaardigheden op te doen en samen lekker te smikkelen. Elk pakket is voor in totaal ongeveer 50 kinderen.	op de BSO	 	BSO
	Landelijk	Superchefs - kookworkshops	Smaaklessen	SuperChefs is een serie van acht wekelijkse kookworkshops. Leerlingen ontdekken hoe gezond, lekker en gemakkelijk koken kan zijn. De jonge koks leren hoe ze zelf een gezonde maaltijd kunnen klaarmaken en iets voor tussendoor. Het programma is een verdieping van Smaaklessen.	op school	 	PO: groep 7-8
	Landelijk	Workshop Smaakplezier	De Voedingsjuf	Aan de slag als Smaakprofessor of voeding onderzoeken en ontdekken? Het kan allemaal in deze leuke workshop.	op school, BSO, KDV	 	BSO
	Lokaal	Boerderij-educatielessen	Framblj	Leerlingen kunnen hun eigen fruit plukken onder begeleiding of alleen. Met een rondleiding over de boerderij wordt er uitgebreid verteld over de 15 verschillende soorten fruit, hoe het groeit, wat het nodig heeft, een ware beleving.	op locatie	 	PO: groep 1-8

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Proeven en Koken	Lokaal	Gastles gezonde voeding PO	De voedingsjuf	Smaaklessen, smaakmissies, EU schoolfruit	PO	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Gastles gezonde voeding VO	De voedingsjuf	Interactieve gastles over het maken van gezonde(re) keuzes	VO	 	VO: klas 1-2
	Lokaal	Gastles proeven met al je zintuigen	De voedingsjuf	Beleef je eten met al je zintuigen: ruiken, proeven, zien, voelen, horen	PO	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Groente lespakket	Rijk Zwaan Nederland B.V.	Met een kist vol groente en een powerpoint wordt middels diverse opdrachten eigenschappen van groente besproken. Gastles op school door medewerkers van Rijk Zwaan.	op school	 	PO: groep 5-8
	Lokaal	Koken op school	Dynamic Activities	Zelfstandig leren een gerecht/gerechten te bereiden	op school	 	PO: groep 6-8, VO: klas 1-3
	Lokaal	Kruiden	WNTWeb	De kruidenkist is leuk om kinderen allerlei zaken over kruiden te leren. Met de kist kunnen ze allerlei leuke dingen doen die met kruiden te maken hebben en worden ze geïnspireerd om de natuur in te gaan om zelf kruiden te herkennen en te plukken. In de kist zitten onder andere boeken, kruidenbingo, kleurplaten, diverse zoekkaarten, etc. Met de plantenpers uit de kist kunnen de kinderen hun eigen geplukte kruiden drogen. Ook kunnen ze zelf geurpotjes maken, leren ze welke kruiden in de keuken gebruikt kunnen worden en van welke je bijvoorbeeld thee kunt maken, etc.,	op school	 	PO: groep 5-8
	Lokaal	Kruidenles (en kookles)	Prinsenbos	Het Prinsenbos is een recreatieplas met daarbij educatiecentrum 't Nest (2018)' waar kinderen kunnen leren over de natuur dicht bij huis. Bij de excursies staat het zelf ontdekken voorop. Er wordt gewerkt met eenvoudige materialen en de vrijwilligers doen vooral een beroep op de zintuigen van de kinderen. Het weer en het seizoen zijn van invloed op het programma. In de kruidentuin gaan de kinderen op zoek naar smaak en geur en leren ze waar kruiden voor gebruikt kunnen worden. Voor de leerkracht is het mogelijk om er een kookles aan te koppelen.	op locatie	 	PO: groep 4-7
	Lokaal	Workshop Smaakplezier	De voedingsjuf	Aan de slag als Smaakprofessor of voeding onderzoeken en ontdekken? Het kan allemaal in deze leuke workshop.	BSO	 	BSO
Lokaal	Zintuigroute door belevingstuin	Belevingstuin de Bosroos ('s Heerenloo)	Zintuinroute door belevingstuin de bosroos. Poreven ruiken voelen van kruiden en bessen	op locatie	 	PO: groep 1-2	

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Diversen	Landelijk	Compleet moestuinierprogramma	Onderzoekend tuinieren	Het lesprogramma Onderzoekend Tuinieren is voor schooltuinieren met alle groepen van de basisschool. De kinderen ontdekken, onderzoeken, onderhouden, verzorgen en bereiden alles zelf. De schooltuin is het buitenlokaal en vast onderdeel binnen het aanbod op school. De lessen doorlopen elk jaar weer de kringloop van de natuur en volgen een opbouwende leerlijn.	op school		PO: groep 1-8
	Landelijk	De Voedselbank	De Voedselbank	Lespakket over de voedselbank met een les over voedselverspilling	op school		PO: groep 6-8
	Landelijk	In het sprookjesbos - natuuractiviteiten	Bloeiend	Bekende sprookjes vormen thema's voor natuuractiviteiten 'In het Sprookjesbos'. De activiteiten zijn zowel binnen als buiten uit te voeren en zijn wisselend van lengte en van karakter. Er zijn knutselideeën er wordt gekookt en geproefd, gespeeld, onderzocht en ontdekt. De meeste activiteiten kunnen met gratis, natuurlijk- of hergebruikt materiaal uitgevoerd worden. Ze zijn gericht op zintuigelijke beleving, het stimuleren van sociale vaardigheden en het ontwikkelen van creativiteit. Natuurbeleving en milieubewustzijn lopen als groene draden door het sprookjesbos. Kinderen leren 'In het Sprookjesbos' dat zij onderdeel zijn van de natuur en leren er goed voor te zorgen; spelenderwijs, gezond en veilig; ook in een stedelijke omgeving; dat is het uitgangspunt.	op school KOV, BSO		PO: groep 1-3
	Landelijk	InStock - lespakket Voedselverspilling	InStock	Lespakket over voedselverspilling en gezond eten	Op school		PO: groep 5-8
	Landelijk	Kaartspel over voeding	Jong Lekker Fit	Kaartspel over voeding	op school		PO: groep 1-2 en KOV
	Landelijk	Lespakket Broodje 2de kans	Het groene wiel	Wat is er allemaal gebeurd en nodig voordat een boterham op je bord ligt? Wat gebeurt er met brood als het oud is? Kun je er misschien iets anders mee doen dan weggooien?	op school		PO: groep 5-8
	Landelijk	Lespakket tegen voedselverspilling	Too good to go	Reeks lessen over voedselverspilling: herkomst, de voedselketen, poster, quiz, challenge, logboek en koken met restjes	op school		KDV, PO: groep 1-2, VO: alle typen onderwijs, klas 1-6
	Landelijk	Lespakket Voedseltransitie	Groen Kennisnet	Lespakket over de voedseltransitie	op school		VMBO, MBO, HBO
	Landelijk	Lespakket Zonder Vlees	Nationale Week Zonder Vlees	Interactieve lessen over impact van vleesconsumptie	Op school		PO: groep 6-8, VO: alle typen onderwijs, klas 1-3

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Diversen	Landelijk	Overleven als Robinson met natuur- en techniekactiviteiten	Bloeiend	Kinderen spoelen aan op een onbewoond eiland, net als Robinson Crusoe, en moeten zien te overleven. Door het eilandverhaal te volgen komen ze steeds nieuwe uitdagingen tegen die hen inspireren oplossingen te zoeken. Ze doen uitvindingen door te experimenteren en lossen problemen op door gebruik te maken van de natuur en van techniek. Leerlingen leren dat eten ook te vinden is direct in de natuur, maar ook zelf te kweken en bereiden.	op school KOV, BSO	 	PO: groep 3-8
	Landelijk	Posters en Brochures over gezond eten	GLOS educatief	Posters en Brochures over gezond eten	op school		KOV, PO: groep 1-8
	Landelijk	Proefielwerkstuk Wereldvoedselvraagstuk	WUR	Het Wageningen Youth Institute inspireert en activeert leerlingen in het wereldvoedselvraagstuk. "Hoe voeden we de wereld in 2050 op een eerlijke, duurzame en gezonde manier wanneer de wereldbevolking stijgt naar 10 miljard?"	op school	 	VO: HAVO 4-5 VWO 5-6
	Landelijk	Red de Krommies	Stichting Kromkommer	Red de Krommies is een kosteloos lespakket voor kinderen van groep 5-6 over de verspilling van kromme groente en fruit. De kinderen leren op een speelse manier waarom kromme groente en fruit niet in de supermarkt ligt terwijl het wel vers, veilig en lekker is	op school	 	PO: groep 5-6
	Landelijk	Verschillende lesbrieven met het thema eten	Natuurwijs	Verschillende lesbrieven met het thema eten	op school	 	PO: groep 1 -8
	Lokaal	Boerderij-educatielessen	Framblj	Leerlingen kunnen hun eigen fruit plukken onder begeleiding of alleen. Met een rondleiding over de boerderij wordt er uitgebreid verteld over de 15 verschillende soorten fruit, hoe het groeit, wat het nodig heeft, een ware beleving.	op locatie	 	PO: groep 1-8
	Lokaal	Dag van de Tuinbouw (voorjaar)	WNTWeb	Tijdens de dag van de Westlandse tuinbouw maken leerlingen van groep 8 (eventueel ook groep 7) kennis met twee bedrijven. Bij het bezoek is er volop aandacht voor het voorjaar in de kas. De vele frisse, mooie en vooral gezonde producten: ook in de kas komt de natuur weer volop tot leven.	op locatie	 	PO: groep 7-8
	Lokaal	Gezondheid en Techniek	WNTWeb	Doorlopende leerlijn waarbij diverse gezondheidsthema's voorbij komen, waaronder voeding (smaak, ingrediënten, bereiden van voedsel geplaatst in een breder context passeren de revue).	op school	 	PO: Groep 1-8

Activiteit	Landelijk/Lokaal	Naam programma	Aanbieder	Omschrijving	Locatie	Thema's	Type onderwijs
Diversen	Lokaal	Hulptroepen uit de Natuur	WNTWeb	Het educatiepakket 'Hulptroepen uit de natuur' laat kinderen (groep 4-6) verwonderen en inspireren voor natuur. Door kennismaking met hommels en hun bestuiving, piepkleine insecten en hun nut in de natuur en het verhaal van de zieke paprikaplanten van kweker Dennis, leren kinderen op activerende wijze de werking van de natuur. Dit alles uitgaande van de lunchbox of pauzesnack en wat daarvan wel en niet uit de natuur komt. Onderzoekend leren staat centraal.	op school		PO: groep 4-6
	Lokaal	Klas in de Kas	Klas in de Kas	Aan de hand van foto's, materialen, een Powerpoint en een spel met de veilingklok vertellen enthousiaste vrijwilligers, tijdens een bezoek aan de klas waarom Westland zoveel tuinbouw heeft, de geschiedenis van de kassen, over de machines en materialen die nodig zijn.	op school		PO: groep 5-7
	Lokaal	Smaakles bij Coppert Cress	Koppert Cress	Als kind ontwikkel je al smaak voor de rest van je leven. Maar in ons drukke bestaan vergeten we wel eens hoe leuk het is om te proeven en te experimenteren met smaken. Al jaren komen basisscholieren naar Koppert Cress om te beleven wat smaak is en te zien waar hun voedsel vandaan komt. Niet uit potjes, zakjes of pakjes, maar uit de natuur. Je kunt smaak zo van de bomen plukken! Dat is wat we doen met een smaakles, terug naar de basis van écht eten en pure smaak: de natuur. Na een korte introductie doen de kinderen een smaakspel, krijgen een rondleiding met vragen en een tuinkers-zaaipakket voor de hele klas waar ze zelf op school mee aan de slag kunnen.	op locatie		PO: groep 5-8
	Lokaal	Tiny Forest	IVN	Een Tiny Forest® is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek.	omgeving school		BSO, PO, VO
	Lokaal	Zintuigen	WNTWeb	Spelenderwijs ontdekken de kinderen wat de mogelijkheden zijn van hun zintuigen; ruiken, proeven, horen, voelen en zien. Per zintuig zijn er een aantal proefjes die uitgevoerd worden in groepjes. Ook zijn er klassikale opdrachten.	op school, KOV		PO: groep 1-2, KOV, BSO

Colofon

Dit overzicht is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van Jong Leren Eten Zuid – Holland.

September 2023

Geïnteresseerden zijn van harte welkom hierbij aan te sluiten.
Adresgegevens vindbaar via www.jonglereneten.nl.

